

24.6.2010

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ

Θέμα: **Αναφορά 1918/2009, του Antonio De Luca, ιταλικής ιθαγένειας, σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στην Ιταλία**

1. Περίληψη της αναφοράς

Ο αναφέρων διαμαρτύρεται για την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία στην Ιταλία, υποστηρίζοντας ότι καταστρατηγούνται τα συνταγματικά δικαιώματά τους. Η σύζυγός του, η οποία πάσχει από σκλήρυνση κατά πλάκας, λαμβάνει επίδομα 600 ευρώ. Σύμφωνα με τον αναφέροντα, το ποσό αυτό είναι πολύ μικρό για να καλύψει όλες τις δαπάνες που προκύπτουν εξαιτίας της ασθένειάς της. Επίσης, ο αναφέρων υποστηρίζει ότι στην Ιταλία δεν προβλέπονται οι κατάλληλες παροχές για όσους φροντίζουν άτομα με αναπηρία. Ο αναφέρων ζητεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να πείσει την ιταλική κυβέρνηση να βελτιώσει την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία στην Ιταλία.

2. Παραδεκτό

Χαρακτηρίστηκε παραδεκτή στις 30 Μαρτίου 2010. Η Επιτροπή κλήθηκε να παράσχει πληροφορίες (άρθρο 202, παράγραφος 6, του Κανονισμού).

3. Απάντηση της Επιτροπής, που ελήφθη στις 24 Ιουνίου 2010.

Δεν υπάρχει αρμοδιότητα της ΕΕ επί του συγκεκριμένου ζητήματος που εγείρει ο αναφέρων. Οι αποφάσεις σχετικά με τα κριτήρια που διέπουν τα δικαιώματα σε παροχές αναπηρίας και σε φορολογικές ελαφρύνσεις εμπίπτουν αποκλειστικά στο πεδίο αρμοδιοτήτων των κρατών μελών. Σε επίπεδο ΕΕ, οι φορολογικές ελαφρύνσεις μπορούν να αφορούν μόνο τη φορολογία που ρυθμίζεται σε επίπεδο ΕΕ. Επί του παρόντος, η άμεση φορολογία καθορίζεται σε εθνικό επίπεδο, πράγμα που σημαίνει ότι όλες οι ελαφρύνσεις στο πλαίσιο της άμεσης φορολόγησης συνιστούν αμιγώς εθνικό ζήτημα.

Όσον αφορά δε το σύστημα ΦΠΑ της ΕΕ, το βασικό χαρακτηριστικό του είναι ότι ο ΦΠΑ αποτελεί γενικό, ευρείας βάσης φόρο επί της κατανάλωσης στην ΕΕ. Η φορολογική ουδετερότητα συνιστά θεμελιώδες στοιχείο για έναν γενικό φόρο όπως είναι ο ΦΠΑ. Επομένως, η εφαρμογή διαφορετικού φορολογικού συντελεστή, συναρτήσει του καθεστώτος ή της ιδιότητας του αγοραστή δεν τηρεί την εν λόγω αρχή. Επιπλέον, η θέσπιση του ΦΠΑ, ως γενικού φόρου επί της κατανάλωσης, κατέτεινε πρωτίστως στη συλλογή εσόδων. Εντούτοις, για κοινωνικούς κυρίως λόγους, η ευρωπαϊκή νομοθεσία περί του ΦΠΑ προβλέπει για τα κράτη μέλη ορισμένες επιλογές όσον αφορά τη διαφοροποίηση των συντελεστών ΦΠΑ, όπως επεξηγείται κάτωθι. Επιπροσθέτως, δεδομένου ότι η ανακατανομή των εσόδων του ΦΠΑ αποτελεί γενικό κανόνα, δεν ρυθμίζεται σε επίπεδο ΕΕ και, καθόσον τα κράτη μέλη υπόκεινται σε ορισμένους ευρωπαϊκούς κανόνες, όπως οι κανόνες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, είναι ελεύθερα να χορηγούν φορολογικές ενισχύσεις ή φορολογικές ελαφρύνσεις για τη στήριξη κοινωνικών πολιτικών.

Δυνάμει των ευρωπαϊκών κανόνων περί του ΦΠΑ, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εφαρμόζουν ενιαίο ελάχιστο κανονικό συντελεστή ύψους 15% και δύνανται να επιβάλλουν έως δύο μειωμένους συντελεστές, όχι κατώτερους του 5%, η υπαγωγή στους οποίους εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών, αλλά μόνο για τις κατηγορίες των αγαθών και των υπηρεσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου (οδηγία για τον ΦΠΑ). Σε αυτό το πλαίσιο, τα κράτη μέλη παραμένουν ελεύθερα να εφαρμόζουν μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ σε ολόκληρη κατηγορία ή να περιορίζουν την εφαρμογή του σε ένα (ακόμα και πολύ μικρό) τμήμα κατηγορίας, υπό την προϋπόθεση ότι τηρείται η αρχή της φορολογικής ουδετερότητας. Η αρχή αυτή αποκλείει τη διαφορετική αντιμετώπιση παρεμφερών αγαθών, τα οποία είναι ανταγωνιστικά μεταξύ τους, για λόγους ΦΠΑ.

Το προαναφερθέν παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας για τον ΦΠΑ περιλαμβάνει ορισμένες κατηγορίες που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τα άτομα με αναπηρία. Ειδικότερα, η κατηγορία 4 του παραρτήματος ΙΙΙ αφορά «τον ιατρικό εξοπλισμό, τα βοηθητικά όργανα και τις άλλες συσκευές που συνήθως χρησιμοποιούνται για την ανακούφιση ή την αντιμετώπιση αναπηριών, εφόσον προορίζονται αποκλειστικά για προσωπική χρήση από αναπήρους, περιλαμβανομένης της επισκευής των προϊόντων αυτών» και η κατηγορία 15 αναφέρεται στην «παράδοση αγαθών και την παροχή υπηρεσιών από οργανισμούς που αναγνωρίζονται από τα κράτη μέλη ως έχοντες φιλανθρωπικό χαρακτήρα και ασχολούνται με την κοινωνική πρόνοια και τις κοινωνικές ασφάλισεις», εφόσον οι εν λόγω πράξεις δεν απαλλάσσονται βάσει λοιπών διατάξεων της οδηγίας για τον ΦΠΑ.

Ο κατάλογος των επιλέξιμων παροχών για την υπαγωγή τους σε μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ είναι το αποτέλεσμα αρκετών σταθμισμένων συμβιβαστικών λύσεων στο πλαίσιο του Συμβουλίου οι οποίες είναι αναπόφευκτες, διότι η φορολογική νομοθεσία της ΕΕ πρέπει να εγκρίνεται ομόφωνα.

Το 2008, η Επιτροπή υπέβαλε νομοθετική πρόταση για την αντιμετώπιση ζητημάτων κατεπίγοντος σχετικά με τους μειωμένους συντελεστές ΦΠΑ, η οποία απέβλεπε στη διεξαγωγή οριστικού γενικού διαλόγου επί της περαιτέρω εξέλιξης, της χρησιμότητας και της οικονομικής απόδοσης των μειωμένων συντελεστών ΦΠΑ. Κατόπιν εκτενών και εμπεριστατωμένων συζητήσεων, ο διάλογος στο Συμβούλιο σχετικά με το γενικό σύστημα των μειωμένων συντελεστών ΦΠΑ περατώθηκε με την ομόφωνη πολιτική συμφωνία της

10ης Μαρτίου 2009, η οποία αφορούσε κατά μείζονα λόγο τη μόνιμη καταχώριση ορισμένων τοπικών υπηρεσιών υψηλής έντασης εργασίας στο παράρτημα III. Πιο συγκεκριμένα, η οδηγία 2009/147/EK προσέθεσε την κατηγορία 10α σχετικά με την «ανακαίνιση και επισκευή ιδιωτικών κατοικιών, εξαιρουμένων των υλικών που αποτελούν σημαντικό μέρος της αξίας της παροχής», στην οποία ενδέχεται να περιλαμβάνεται και η εγκατάσταση ορισμένων εκ των αναφερομένων εξοπλισμών, καθώς και την κατηγορία 20 σχετικά με τις «κατ' οίκον φροντίδες (όπως η οικιακή βοήθεια και φροντίδα παιδιών, ηλικιωμένων, ασθενών ή αναπήρων)».

Κατά συνέπεια, η επιλογή της υπαγωγής των εν λόγω παροχών σε μειωμένους συντελεστές ΦΠΑ είναι ήδη διαθέσιμη στα κράτη μέλη, τα οποία αποφασίζουν εάν θα τους χρησιμοποιήσουν ή όχι, συναρτήσει της ειδικής κοινωνικοοικονομικής και δημοσιονομικής τους κατάστασης, καθώς και των πολιτικών τους προτιμήσεων.

Συμπέρασμα

Το συγκεκριμένο ζήτημα που εγείρει ο αναφέρων εμπίπτει στο πεδίο αρμοδιοτήτων της κυβέρνησης και του κοινοβουλίου της Ιταλίας.